Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Josefina Ulazia Etxeberria

Elgoibar, Gipuzkoa (1930)

Aurkibidea

Biografia

Azkue bailarako San Roke baserrian jaio zen. Lau anai-arreba izan ziren. Ama etxekoa eta aita Azkoitiko Santa Kruz auzoko Zumeta baserritik etorritakoa zen. Maalako mojen eskolan ikasi eta gero, Mendaroko mojetan brodatzen ikasi zuen. Josten ordea, Elgoibarren ikasi zuen. 1948. urtean etxea erre zitzaien; etxegilea zen Josefinaren aitak berreraiki zuen baserria. Etxera ezkondu zen Josefina Jose Mari Zabaleta azkoitiarrarekin. Hiru seme-alaba dituzte.

Zintak

EGB-054

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2010-03-10
- **Iraupena**: 45 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Elexpuru, Juan Martin
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Sabaian ezkutatuta bonben beldurrez

- **Erref**: EGB-054/002
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:01:38. **Bukatu**: 00:03:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Gerra denboran kanoikadak jausten ziren etxe inguruan eta sabaian ezkutatzen ziren ziur zeudelakoan. Auzoan eta kalean zaurituren bat edo beste izan zen, baina uste du ez zela inor hil.

Transkripzioa
-Gerria hasi zanerako eskolan hasita zeunden?
-Ba ez dakit ba. Orduan nakazen nik sei-zazpi bat urte, ta ez dakitt hasitta nenguan, porke orduan berandu hasten giñan eskolara. Ez oingo mouan, sei urtekin eta artian eskolara hasi be. Baiña akordatzen naiz gerra

denporan, kaiñonazuak eta eundoko billurra hemen jentiak.
-Nunbaitten gorde edo eitten ziñen?
-Bai. Hor atepe baten sartzen giñan, han seguru zeuala ta danak haraxe juten giñan.
-Hamen auzuan?
-Hamentxe. Goixan zauan lastua edo hortaikua zeuan, eta han hobeto geundela ta hara juten giñan. Gure ama ere hartu umiak danak eta haraxe.
-Etxeko kamarara?
-Etxekuan bai ba. Ostian kanpora ez giñan juten. (...). Etxeko ganbara azpixan gu, han lastua zeuala ta.
-Eta soldauak euki ziñuzten etxian?
-Ez, ez, hamen ez.
- (...)
-Hamen armamenturik eta pasau ebein, kamionak eta etortzen zien soldauak?
-Hori baleike, hori baleike, soldauak kamioietan eta. Sekulako soldau pillua ere akordatzen jata zela etorri zian, illaran soldau mordua.
-Oiñez?
-Oiñez, San Lorentzotikan edo ez dakit nundikan pasau zian hona. Edo Azkoittitkan edo, ez dakit nundikan.
-Eta hamen bonbak nundik etortzen ziren, Eibartik.
-Ez dakitt nundik bota... Bota zittuen hamen bonbak, hamen bertan ingiruan ere bai; ta jentia etzan itten zan lurrera.
-Egon zan zauritturik edo?
-Bai, bai, hamen auzoko batek zeoze in zaban. Ta hor kalian ere bai, estazio onduan baten bati zeoze pasau ei zakon. Baiña hil ez, hil ez dot uste iñor hil zanik.

2. Josten ikasten Mendaron eta Elgoibarren

- **Erref**: EGB-054/006
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:07:05. **Bukatu**: 00:08:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:
Bordatzen ikastera Mendarora joaten zen, mojetara. Hainbat joaten ziren Elgoibartik, trenez. Gero herrian jarraitu zuen ikasten.

Transkripzioa
-Gero ni juten nitzan josten ikastera, bordaketan ikastera. Ni hamasei urte nakazela juten nitzan Mendarora mojetara bordeketan ikistera, hamasei urtekin.
-Mendaroko monjekin?
-Mendaroko mojekin. Bordaketan han. Trenian juten giñan eta, hemen auzoko lagun bat eta bixok, eta beste kaleko batzuk ere bai. Atsaldia pasatzen genduan han. Bazkalduta gero, ordu batian trena hartu eta juten giñan. Eta gero ere hemendikan ere, herrixan ere ni josten ikisten ibilli nintzan gero ere.

3. Esnea eta barazkiak saltzen

- **Erref**: EGB-054/007
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:08:18. **Bukatu**: 00:09:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Bost behi izaten zituzten. Ardirik ez. Berak eramaten zuen esnea kalera astoan. Berdura ere saltzen zuten hainbat lekutan. Okindegi batean uzten zuten, eta Eroski ere bezeroen artean zegoen.

Transkripzioa
-Ganauak bagaunkazen.
-Zenbat?
-Guk bost bat behi eukitzen genduzen. Ta txalak eta astua, horretxek.
-Ardirik?
-Ez, ez, ardirik eta ez, hortik ezer ere ez.
-Ganaua, okelatarako edo?
-Esnia. Neuk eruaten naban. Goizian astuakin pare bat kantinkara hartu eta kalera jun eta etxerik etxe partiu. Eskilarak gora ta behera. Orduan aszensoreik ez dakit zeuan. Baten bigarren pisora, hirugarrenera, hurrengo ez dakit nora ta haintxe, partiu.
-Egunero.
-Egunero.
-Ggoorra zan esnezainen bizimodua. Zenbat bezero eukitzen zittun?
-Ba lau-bot bat bai. Gehixao igual, ez dakit neuk seguru. Gero berduria ere saltzen genduan.
-Plazan?
-Plazan ere bai, eta gero nik erueten naban dendetara. Eroskira ere bai, eta panaderixara eta porruak; txortak in eta igual hamar txorta edo gehixao eruan, laga han eta paatzen zien eta plazara jun be. Neetzat hobeto zan.
-Eroskikua kontu barrixa da, ezta?
-Lengua zan hori. Lehenao. Oin ez dabe hartzen basarriko jenerorik horrek, horrek kanpotik ekartzen dabe, baiña orduan nik Eroskira ere erueten naban.

4. Plazentziara fruta saltzera

- **Erref**: EGB-054/009
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:10:26. **Bukatu**: 00:11:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Arozena okindegian uzten zituen barazkiak. Erosoago zen eurentzat. Azokara denetik eramaten zuen. Izeba Plazentziara joaten zen astoarekin fruta saltzera.

Transkripzioa
-Porruok hara eruaten zittuen.

-Haraxe eruan eta laga han. Eta ya está. Eske plazara jun eta han egon bihar ziñun goiz guztia igual beira. Igual saldu be igual etxera. Han berriz hobeto.
-Eta plazara zer gauza gehixau eruaten zeen?
-Porruak, azak, koniflorak et hortaikuak, ortuko gauzia.
-Frutarik eta?
-Frutarik ez. Frutia nere tiak-eta "en aquellos tiempos" juten zian Plazentziara astuakin, sagarrekin, oiñez.
-Plazentziara?
-Plazentziara astuakin juten zien.
-Eibarrera ez?
-Eibarrera ez, Plazentziara.

5. Morroi erdalduna familiak erdaraz ikasteko

- **Erref**: EGB-054/012
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:12:25. **Bukatu**: 00:13:01
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
Morroiak edukitzen zituzten. Erdalduna izan zuten bat; aitak nahi zuen eurek erdaraz ikastea. Aitak kanpoan egiten zuen lan. Anaia gazterik hil zitzaion Josefinari.

Transkripzioa
-Etxian aber zenek eingo zaban. Gu kriauekin bizi izan giñan, kriauekin.
-Nungua zan kriaua?
-Kastillanua.
-Kastillanua gaiñera? Klaro, zuek erderaz ikasteko?
-Horregatikan. Gure aittak nahi zaban guk erderaz ikistia.
-Eta hona ekarri morroia...
-Bueno, ez zauelako bestelakorik; ez zauen eta.
Laguntzailea: -Eske zure aittak ez zaban eitten lan basarrixan.
-Klaro, haura etxian ez zauan. Aittitakin eta morroia, eta gero nere anaixa ere bai, gaztia. Baiña gero hil ein zan haura.

6. "Santiago Pardo, para servirle a usted y a dios", morroiak

- **Erref**: EGB-054/014
- **Iraupena**: 0:00:59. **Hasi**: 00:13:25. **Bukatu**: 00:14:24
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:
Bi morroi ere izan zituzten momentu batean. Bat Santander aldekoa zen, erdalduna, grazia handikoa. "Cómo te llamas?". "Santiago Pardo, para servirle a usted y a dios" erantzun zien.

Transkripzioa
-Morroiak bat baiño gehixao euki genduzen. Sasoi baten bi ere bai. Bi batera. Udazkenian mendiko garo ebatera ta... Bat euskalduna zan, eta bestia kastillanua.
-Euskalduna nungua?
-Hamengotxia zan, hamengotxia. Etorri zan pare bat hillebeterako edo, lan asko zauan denporan. Kastillanua zan baiña salaua. Lelengo etorri zanian, esan nion: "Cómo te llamas?". "Santiago Pardo, para servirle a usted y a dios"
-Ja-ja...
-Para servirle a ustedes y a dios".
-Zenbat urte eukan?
-Gaztia. Hogeta asko ez zaban eukiko harek. Kastillanua, etorri zan eskinka, aber bihar genduan kriaurik. Bueno ba, bihar genduala ta aber, pasau giñan eta aber preguntatzen ba zela izena zitzakon ta...

7. Gaztaina eta garo biltzea udazkenean

- **Erref**: EGB-054/016
- **Iraupena**: 0:01:03. **Hasi**: 00:15:57. **Bukatu**: 00:17:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Udazkenean lan asko egoten zen basoan eta soroan. Garotan, gaztaina batzen eta abar. Eta horregatik bi morroi izan zituzten. Garo-metak egiten zituzten.

8. "Txanketian" gari-jotzen

- **Erref**: EGB-054/017
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:17:00. **Bukatu**: 00:18:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:
Igitaiz ebakitzen zuten garoa; Josefina lotzen ibiltzen zen. Makina erosi zuten bailaran eta harekin jotzen zuten azken aldera, baina lehenago txanketean, harriaren kontra. Gariak ihar-iharra egon behar zuen.

9. Laian eta garo ebakitzen ibilia

- **Erref**: EGB-054/019
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:20:16. **Bukatu**: 00:21:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:
Behin edo behin ibilia da laian. Bat falta zela eta erdian ipintzen zuten. Errazagoa da erdikoaren lana. Garo ebakitzen ere jarduna da aitaitarekin.

Transkripzioa
-Eta lehen-lehen'e laixetan ere bai.
-Ibilita zaoz?
-Laixetan, bai. Ibilitta nao neu ere behin. Falta zala baten bat, eta ni erdixan. Erdikua errezaua izaten zan. Erdixan ibilitta nao.
-Laixetan, e... Ez dot neuk inor sekula ikusi lan hori eitten.
-Laixetan, bai, gurian laixetan itten zan. Hiru lagun, hiru lagunek.
-Hori lan gogorra izango zan.
-Bueno. Ni erdixan; aldamenekuak itten zaben eta ni erdixan errezao.
-Zu umia izango ziñan ondiok.
-Bai. Umia edo, gaztia artian. Hori behin edo behin, gitxittan, e.
-Eta gero goldia etorri zanian...
-Gero goldatu, goldatu.

10. Gaztainak eta babarrunak

- **Erref**: EGB-054/022
- **Iraupena**: 0:01:02. **Hasi**: 00:23:16. **Bukatu**: 00:24:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:
Gaztaina jaten zuten sarri afaritan. Asko gustatzen zaio egositako gaztaina. Porru-patatak ere jaten ziren gauean. Eguerdian babarruna txerriki apur batez. Garbantzua domeketan.

Transkripzioa
-Udazkenian gaztaiña asko jaten zan, ezta?
-Jaten genduan, egositta; azala kendu, egosi eta gozua izaten zan, neri gustatzen jatan.
-Afaritan jaten zenduen hori?
-Afaixan jaten genduan hori. Edo noiznahi igual, preparauta zauanian ba jan egosittako gaztaiñia.
-Zer zan garai hartan bazkai normala?
-Honbre ba, porru-patatak eta tortillia ta, "tortilla de patatas", ta oingo moduan... Ta berduria. Porru-patatak askotan gabian.
-Eta eguardixan?
-Eguardixan babia. Babagorrixa eta garbanzua.
-Garbantzua domeketn izango zan, ezta?
-Hori domekan.

11. Markinara eta Azkoitira autobusak Elgoibartik

- **Erref**: EGB-054/027
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:30:54. **Bukatu**: 00:31:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:
Garai batean egunean hiru autobus egoten ziren Azkoitira eta Markinara.

Transkripzioa
-Zuek hamendik Azpeittira edo Azkoittira joateko joera haundixa zeukazuen?
-Lehen autobusak zeuren hemen asko, hemendikan Azkoittira autobusa. Egunian hiru, goizian, eguardixan eta iluntzixan. Hiru bidar zeuan autobusa Azkoittirako.
-Hori zu gaztia ziñanian?
-Ni gaztia nitzanian.
-Zertara joanda, zergatik euen hainbeste mobimentu?
-Ez dakit nik; hiru egunian. Eta Markiñatik ere baitta etortzen zan. Oin lo ke pasa ke danak kotxiak daukez oin, oin dao kotxia e, vamos...

12. Etxea erre 1948an

- **Erref**: EGB-054/032
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:35:15. **Bukatu**: 00:37:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:
Baserria erre zitzaien 1948an, San Esteban egunez. Bazkaltzen zeudela hasi zen sua. Abereak eta gauza gehienak ateratzea lortu zuten. Garajean prestatu zuten etxe ordekoa. Paretak lehengoak dira baina bestela dena berritu zuten.

13. Lilia, loreen erregina

- **Erref**: EGB-054/034
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:37:50. **Bukatu**: 00:39:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Flora

Laburpena:
Loreetarako zaletasuna du. 'Lilixua' (lilia) ei da loreen erregina. Arrosak eta beste lore mota batzuk ere izaten ditu. Ortuan ere egiten du lan apur bat. Oparitu egiten ditu loreak.

Transkripzioa
-Betidanik euki dozu afiziño hori (loreetara)?
-Gaztetan ez nakan, porke gure amari ez zitzakon gustatzen lorarikan ta. Gero, gero hartu dot, gero.
-Ortuan eukitzen dittuzu lorok?

-Oin lorak... Larrosak, oin ez dago ezer, e! Baiña neguan ez dago, baiña egoten dia oso polittak.
-Eta zein da zeuri gehixen gustatzen jatzun loria?
-Gehixen? Bueno... lilixua da "el rey de las flores", lilixuak. Danak, larrosak eta jeraniuak eta. Gauza asko, danetik dakat.
-Jardiñik edo badaukazu etxian?
-Ortuan, hortxe. Ortuan lana ere eitten dot pixkat oiñ ere. Honbre. Pixkat, etxerako zeoze, etxerako hartzen dot, tomate batzuk eta, patatia ta, etxerako. Honek laguntzen dia.
-Eta lorokin zer egiten dozu, etxian adornuak ipintteko edo saldu edo...
-Ez, saldu ez, erregalo eiñ. Ta etxian ipiñi ere bai, eta hortxe egoten dia dotore. Baten batek eskatzen badia, ez diot kobratzen nik lorarik.
-Depora pasa orduan?
-Denpora pasa. Entretenitzeko.

14. Josefinaren astoak trena gelditu

- **Erref**: EGB-054/036
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:40:16. **Bukatu**: 00:43:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Behin kaletik etxera zetorren astoaz lasterbidetik. Trenbidea zeharkatu behar zuen, ikusi zuen trena bazetorrela, hasi zen astoari tiraka..., eta astoa geldi. Eskerrak trena gelditu egin zela. Tiraka hasi zelako geratu ei zen erdian. 'Pulman'a luxuzko trena zen. Egunero pasatzen zen.

Transkripzioa
-Bueno-bueno bueno!
-Ze pasau zan astuakin?
-Ez daka inportantziarikan. Gu juten giñan kalera eta zeuan atajua, eskillara batzuetan behera; gero trenbidia zeuan bertan, trenbidia. Gero bueltan bestetikan juten zan, han ere trenbidia zeuan. Trenbidia, kalera pasatzeko trenbidia pasau bihar zan. Eta ni jun nitzan atajutikan, eskilletan behera,... A, ez, etxera natorren, etxera hor atajutikan. Eta ikusi naban, orduan zauan, izena zakan "Pulmana". "Pulman", tren txiki bat, etortzen zan aparte, korreuaz aparte. Haura etortzen zan hamaikak aldian edo ez dakit noiz etortzen zan. Ikusi naban zela zatorren urrutittikan, ta astuari hasi nitzan tiraka, ta...
-Astua trebide gaiñian?
-Trenbidia pasatzeko hasi nitzan tiraka, ta astuak ze in zaban? Jarri holaxe ta kieto parao!
-Trenbide gaiñian?
-Trenbide gaiñian. Ta trena geldittu in zan, e; geldittu in zan trena. Ni tiraka hasi nitzan ikusi nabanian; tira egin ez banio haura pasauko zan, baiña neuk ikusi naban, estutu nitzan eta hasi nitzan tiraka katetikan, astuak jarri holaxe hankak... Kitto! Ta trena geldittu in zan trena.
-Eskerrak poliki zoiala, ezta?
-Bueno, estaziora ya gelditzen zatorren, ya estazioa urrian zauan, ya gelditzen zatorren, ezta, Pulmana geldittu in zan.

-Susto edarra orduan, e.
-Bueno... Gauza asko pasatzen dia, gauza asko pasatzen dia horrenbeste urtian.
-Eta Pulman hori zer zan, jentiaren trena edo?
-Hori zan "como un tren de lujo" bezela. Bi bagoe edo hiru ez dakit zenbat zakozen, eta haura jente... Orduetatik aparte, normaletikan aparte zeuan haura tren haura. Pulmana esaten zitzakon.
-Hori zer zan, jente aberatsarentzako edo hola?
-Ba bai. Bai, hola izango zan.
-Jende normala ibiltzen zan?
-Bueno, normala ibili leikian, baiña ordu diferentian etortzen zan haura. Goizian zeuan korreua ta gero eguardixan beste bat eta hola, baiña haura etortzen zan aparte. Ta egunero, egunero. Pulmana esaten zitzakon.
-Ixa arrapau astua ta bixok. Zenbat metrotara geratu zan zuengandik?
-Trena bastante hurrera aillegau zan, bastante aillegau. Ta astua hantxe. Ta nik ezer ezin in.
-Ta astua geldi?
-Astua geldi.
-Zelakuak dien astuak, e. Gauza bat buruan sartzen xate ta...
-Jo! Hankak ipintzen dittue luze-luze ta adios!

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com